

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ

ΣΤΗΝ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΔΙΧΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΑΡΧΙΑΣ

- **Ιστορικά κείμενα-μαρτυρίες του Θεοδώρου Κολοκοτρώνη και του Αδαμαντίου Κοραή για την δίδυμη εθνική κατάρα των Ελλήνων, την διχόνοια και την φιλαρχία.**

Στην διαχρονική ιστορική περπατησιά του Γένους των Ρωμηών, ο ιστορικός μελετητής και ερευνητής δύναται ακόπως να διαπιστώνει τις πολλές και μεγάλες αρετές, οι οποίες περικοσμούν τους Έλληνες, αλλά και τα δύο μεγάλα και φρικτά πάθη, τις προσφυώς και ευγλώττως χαρακτηρισθείσες ως εθνικές κατάρες της ελληνικής φυλής, ήτοι *της εμπαιθεστάτης διχόνοιας και της ακορέστως απλήστου φιλαρχίας*.

Το φιλελεύθερο και αδούλωτο φρόνημα των Ελλήνων εγέννησε τον ασύγκριτο σε παγκόσμιο επίπεδο αγώνα της εθνικής παλιγγενεσίας για την αποτίναξη του δισβάστακτου και φρικτού οθωμανικού τυραννικού ζυγού, αλλά και σε πλείστες όσες περιπτώσεις οι εθνικές κατάρες του Γένους, η καταστροφική διχόνοια και το ανικανοποίητο πάθος της φιλαρχίας, οδήγησαν τους επαναστατημένους Έλληνες και την δόλια πατρίδα σε εμφύλιο σπαραγμό και σχεδόν σε ολοσχερή αφανισμό.

Ήδη από τους πρώτους μήνες του 1822 και ακόμη εντονότερα κατά τα έτη 1823 και 1824, η οξύτητα των πολικών παθών, ο άκρατος διχασμός μεταξύ των πολιτικών και στρατιωτικών, οι οποίοι αλληλοσπαράσσονταν στο βωμό της πάση θυσία κατακτήσεως της εξουσίας, όντες οι ίδιοι καταβεβλημένοι από το αδηφάγο πάθος της φιλαρχίας, έθεσαν δυστυχώς τους όρους της εμφύλιας διαμάχης ανάμεσα σε μία χούφτα ρακενδύτους Έλληνες, οι οποίοι αν και εσαγήνευσαν με του άθλους τους όλη την Ευρώπη και την Αμερική αναδειχθέντες ως παγκόσμια πρότυπα- σύμβολα αγώνος υπέρ της ελευθερίας, εντούτοις τυφλωμένοι από την δίδυμη εθνική κατάρα της διχόνοιας και της φιλαρχίας εκινδύνευαν να γίνουν και πάλι ραγιαδες υπό τον μαρτυρικό οθωμανικό ζυγό.

Ο Γέρος του Μοριά, Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ο οποίος κατά τις παραμονές του αγώνος της εθνικής παλιγγενεσίας διεκήρυττε: « είδα τότε ότι, ό,τι κάμωμε, θα το κάμωμε μονάχοι και δεν έχωμε ελπίδα καμμία από τους ξένους...», φαίνεται ότι ενίοτε τόσο ο ίδιος όσο και οι λοιποί καπετανέοι και λοιποί προύχοντες αγωνιστές παρασυρμένοι από τα « ίδια πάθη» της φυλής και του Γένους ελησμόνησαν προς στιγμήν την σωτηρία της πολυμαρτυρικής πατρίδος και ενεπλάκησαν σε έναν αδυσώπητο εμφυλιοπολεμικό αγώνα, ο οποίος ουδεμία σχέση είχε με τον αγώνα της εθνικής παλιγγενεσίας, επειδή ακριβώς είχε επικρατήσει ολοσχερώς ο «αγώνας παλιγγενεσίας της εθνικής διχόνοιας» ως απότοκο την τυφλής και ακορέστου φιλαρχίας.

Υπό τις επικρατούσες συνθήκες, οι φατρίες και ο κομματισμός ανεύρον πρόσφορο έδαφος για να αναπτυχθούν ακόμη περισσότερο. Οι συγκρατημένοι και φρόνιμοι πατριώτες, καθώς και οι φιλέλληνες μέσα και έξω από την Ελλάδα εθλίβοντο βαθύτατα για το άθλιο αυτό κατόντημα της φαγωμάρας και του αδελφικού αλληλοσπαραγμού των Ελλήνων.

Ο εθνικός μας ποιητής , Διονύσιος Σολωμός, ο οποίος ώρες ολόκληρες περνούσε στ' ακρογιαλία της Ζακύνθου με στηλωμένα τα μάτια του στον Μοριά, προβλέπει τις ερχόμενες συμφορές και φωνάζει:

*«Η διχόνοια, που βαστάει /
ένα σκήπτρο η δολερή /
καθενός χαμογελάει /
παρ' το , λέγοντας και σύ/»*

Στην δε μακρυνή Πενσυλβάνια των Ηνωμένων Πολιτειών οι πολίτες της, οι οποίοι εθαύμαζαν την μέχρι θανάτου θυσία υπέρ της ελευθερίας των Ελλήνων , συμβούλευαν τους ανισταμένους και αναστημένους μέχρι πρότινος ραγιαδες: *«**Ημείς εσώθημεν διά της συμφωνίας των συμπολιτών μας, και διά της θυσίας της ιδιοτελείας και των προσωπικών ωφελειών εις την μεγάλην υπόθεσιν της Ελευθερίας. Ημείς ελπίζομεν με βάσιν, ότι ο μέλλον ιστορικός της νέας Ελλάδος θέλει έχει δίκαιον να μνημονεύση , ότι αυτή τελευταίον εχρεώσκει την σωτηρίαν της εις την ιδίαν αιτίαν.***».

Σε μία στιγμαία έξαρση ψυχικού πόνου και απεγνωσμένης ύστατης αφυπνιστικής προσπάθειας της εθνικής ομοψυχίας των Ελλήνων, ο ίδιος ο Κολοκοτρώνης βλέποντας να καταστρέφεται και κυριολεκτικώς να θάπτεται η ενότητα της Πελοποννήσου και των αγωνιζομένων Ελλήνων, έγραψε στους προκρίτους της Ύδρας ότι *:«**όλη η Πελοπόννησος είναι εσχισμένη εις σχήματα και τούτο έφερε και φέρει όλα τας δυσκολίας και όλα τα κακά..., οι άρχοντες μας... δεν άργησαν να το μεταχειρισθούν και τούτο (την ονομασία του σε αρχιστράτηγο) ως μέσον διά να ανάψουν την ζηλοτυπίαν, να εμβάλουν την έριδα μεταξύ εις τον στρατιωτικόν και να καταξεσχίσουν την πατρίδα.***».

Άξια ιδιαίτερας μνείας είναι η όντως συνετή, εθνικά και ενοποιητικά σωτηρία απάντηση του Γέρου του Μοριά προς τον λαό, όταν κατά το έτος 1821 οι απλοί αγωνιστές Έλληνες είχαν ξεσηκωθεί και απαιτούσαν την κεφαλή επί πίνακι των κοτζαμπάσηδων επειδή ήταν προσδεδεμένοι με το «σκήπτρο της εξουσίας» και αντιδρούσαν στην ιδέα να παραχωρήσουν την νόμιμη εξουσία στον Δημήτριο Ύψηλάντη, ο οποίος απογοητευμένος προς στιγμήν είχε αποχωρήσει. Ενώπιον της εκρύθμου αυτής καταστάσεως επεμβαίνει ο Κολοκοτρώνης, ο οποίος λέγει στους οπλαρχηγούς στη Ζαράκοβα: «Αν φονεύσωμεν του άρχοντα, η Ευρώπη θα θεωρήση την επανάστασιν μας ως ληστρικόν κίνημα, και ουχί ως επανάστασιν ελευθερίας και ανεξαρτησίας. Και δεν θα μας δώση την παραμικράν συνδρομήν· αλλά και θα μας κατατρέξη και τότε θα υποδουλώσωμεν το έθνος εις αιώνα τον άπαντα. Άλλωστε οι άρχοντες είναι χρησιμώτατοι· διότι αυτοί έχουν κατάστασιν και ημείς δεν έχομεν. Αυτοί θα μας προμηθεύσωσι τροφάς, πολεμοφόδια και τσαρούχια».

Σε ανάλογη έκρυθμη περίσταση η παρέμβαση του Θεοδώρου Κολοκοτρώνη υπήρξε σωτήρια υπέρ της εθνικής ομοψυχίας και ενότητας των Ελλήνων, όταν μάλιστα η διχόνοια και η άνευ ορίων σύγκρουση πολιτικών(κοτζαμπάσηδων) και στρατιωτικών (οπλαρχηγών) είχαν οδηγηθεί σε επικίνδυνες ακρότητες .Επικαλούμενοι τα **«Απομνημονεύματα»** του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη παραθέτουμε το παρακάτω σχετικό απόσπασμα: *«**εις τα Βέρβανα ήσαν συναγμένοι εώς 5.000 στρατιώτες, αυτοί επήραν όλοι τα άρματα διά να σκοτώσουν όλους τους άρχοντας · ήλθον και μας πολióρκισαν εις το κονάκι του Πετρόμπεη, όπου είμεθα όλοι συναγμένοι.***

Ἦκουσα τον θόρυβο και ηθέλησα να έβγω έξω,ο Κανέλος Δελιγιάννης μ'εμπόδιζε, τους είπα: αφήσετε να εβγώ μήπως γένη αρχή και πέσει κανένα τουφέκι και τότε μας σκοτώσουν όλους·εγώ στρατιώτας δεν είχα τότες, εβγήκα έξω και ωμίλησα: Ἐλληνες, τί θέλετε; ελάτε εδώ· και ευθύς έτρεξαν και με σήκωσαν εις τον αέρα, μου λέγουν:ότι θέλουμε να σκοτώσουμε τους άρχοντας, διότι μας εδίωξαν τον Υψηλάντη·εγώ τους είπα: ελάτε να σας ειπώ πρώτον και εγώ, έπειτα είμαι συμβοηθός σας να τους σκοτώσετε· τους ετράβιξα τίρο τουφέκι, εις μία βρύσι όλους, και ανέβηκα επάνω εις μία πέτρα για να ακούν όλοι, και τους είπα: διατί θέλομε τον χαῦμό μας μονάχοι μας ; Ημείς εσηκώσαμε τα άρματα διά τους Τούρκους και έτζι ακουσθήκαμεν εις την Ευρώπη ότι σηκωθήκαμεν οι Ἐλληνες διά τους τυράννους, και στέκεται όλη η Ευρώπη να ιδή τι πράγμα είναι τούτο.

Οι Τούρκοι όλοι είναι ακόμη απείραγοι εις τα κάστρα και εις ταις χώραις, και ημείς εις τα βουνά, και αν σκοτώσωμεν τους προεστούς θα ειπούν οι Βασιλείς ότι τούτοι δεν εσηκώθησαν διά την ελευθερίαν, αλλά διά να σκοτωθούν συναυτοί τους,και είναι κακοί άνθρωποι, Καρβονάροι, και τότε εμπορούν οι Βασιλείς να βοηθήσουν τον Τούρκο και να λάβωμε ζυγόν βαρύτερον από εκείνον οπού είχαμε· γράφομε και έρχεται οπίσω ο Υψηλάντης και μην επήρε ο νους σας αέρα. Τότε τους ησύχασα. Οι άρχοντες και ο Μαυρομιχάλης έστειλαν τον Αναγνωσταρά και εγύρισαν οπίσω τον Υψηλάντη, και επήγε πάσα ένας εις την θέσι του».

Ο μακράν της υπόδουλης και έπειτα επαναστατημένης Ελλάδος ευρισκόμενος στην Εσπερία λόγιος Ἐλληνας και εκπρόσωπος του λεγομένου Νεοελληνικού Διαφωτισμού **Αδαμάντιος Κοραΐς** (1748-1833) υπήρξε πάντοτε ο υμνητής της εθνικής ομοψυχίας και ενότητος των Ελλήνων, επειδή έπίστευε ακράδαντα ότι μόνο υπό συνθήκες απόλυτου εθνικής ομοψυχίας και ενότητος είναι δυνατή η απόκτηση της πολυπόθητου και περιποθήτου ελευθερίας καθώς και η διατήρησή της. Τούτο φαίνεται σε ένα μικρό απόσπασμα μιάς επιστολής του, υπό τον τίτλο «Σάλπισμα Πολεμιστηρίων. Η Ελλάς προς τα τέκνα της», την οποία έγραψε προεπαναστατικά και συγκεκριμένα κατά το έτος 1801, όπου κάνοντας μία ιστορική αναγωγή στους αρχαίους Ἐλληνες, αναφέρει μεταξύ άλλων: «...Αλλά, τέλος πάντων, οι πρόγονοί σας, ω τέκνα μου αγαπητά, όντες άνθρωποι, έπταισαν και αυτοί ως άνθρωποι. Μη συλλογισθέντες ότι τα παράδοξα και σχεδόν απίστευτα ανδραγαθήματα, όσα εκατόρθωσαν , ήσαν αποτέλεσμα της κοινής πάντων των Ελλήνων ομονοίας, ήρχισαν να ζηλοτυπώσι και να φθονώσι αλλήλους, να κατατατρέχωσιν ο εις τον άλλον, να σπειρώσι κατά πάσαν πόλιν και χώραν της διχονοίας τα ζιζάνια. Και τί συνέβη εκ τούτου; Ω τέκνα μου, αφήσετέ με προς ολίγον να σφογγίσω τα δάκρυα μου, διά να σας διηγηθώ τα φαρμακερά της διχονοίας αποτελέσματα.

Η διχόνοια ολίγον κατ' ολίγον έκαμε μικροψύχους τους μεγαλοψύχους Ἐλληνας, κατέστησε τους σοφούς, άφρονas, εδίωξεν από τας καρδίας των την αγάπην της πατρίδος, και έβαλεν εις τόπον αυτής την δίψαν των ηδονών και πλούτου, εφυγάδευσε τον ενθουσιασμόν της ελευθερίας, και έφερεν αντ' αυτού την μικροπρέπειαν, την κολλακειάν, το ψεύδος, την απάτην και της απάτης όλα τα βδελυρά παρακολουθήματα. Και με τοιαύτα αγενή και δυστυχέστατα φρονήματα, πώς ήτο δυνατόν να μείνωσιν οι πρόγονοί σας ελεύθεροι; Η ελευθερία, τέκνα μου, δεν αγαπά να κατοική εις τόπους, όπου δεν βασιλεύει η αρετή και η χρηστοήθεια ...».

Όταν μάλιστα κατά τον Ιανουάριο του 1822 ο Αδαμάντιος Κοραΐς πληροφορείται ότι μεταξύ των επαναστατημένων Ελλήνων κυριαρχούν η δολερή διχόνοια και η ακόρεστη

φιλαρχία γράφει στις 10 Ιανουαρίου του 1822 μία θεσπέσια επιστολή, υπό τον τίτλο: «Προς τους Προεστώτας της Ελλάδος. Ελευθέρωσις και από τα Τυραννικά Πάθη», στην οποία μεταξύ άλλων αναφέρει και τα κάτωθι: «...*Με απαρηγόρητον θλίψιν της ψυχής μου, φίλοι ομογενείς, ακούω ότι, αφού κατεπολεμήσατε γενναίως τους αγρίους τυρράνους της Ελλάδος, πολεμείσθε τώρα από ασυγκρίτως αγριωτέραν τυραννίαν, την τυραννίαν των παθών. Κακόν μέγα, δυστυχία αξιοθρήνητος, κοινή όμως εις όλας τας μεγάλας μεταβολάς των εθνών... Διά τι τούτο; Διότι όσοι μεν εκέρδαιναν από τα παράνομα προνόμια της προτέρας καταστάσεως, και εφαντάζοντο ότι ήσαν παρά τους άλλους ευδαιμονέστεροι, διότι ήσαν αδικώτεροι, τα αυτά άνομα προνόμια επιθυμούν να φυλάξωσι και εις την παρούσαν, και αν δυνατόν, να τα αυξήσωσιν, ουδέ καταδέχονται να συμμερισθώσιν ισονόμως και αδελφικώς την ευδαιμονίαν με τους αδελφούς των· όσοι δε πάλιν υπέφεραν όλα τα κακά της παλαιάς καταστάσεως, ούδ' αυτοί ευχαριστούνται εις την νέαν, αν δεν τους κάμη πάραυτα αντί πτωχών πλούσιους, αντί αδυνάτων δυνατούς, ως να ήτο πράγμα ζηλωτόν να αποκτάται ή δύναμις ή πλούτος, χωρίς δικαιοσύνην... Ημείς όμως, ελευθερωθέντες από τοιούτον άγριον τύραννον, οποίαν απολογίαν έχομεν της διχονοίας μας; Τας απολαύσεις πλούτου και δυνάμεως, τας οποίας απέλαυσάν τινες εξ ημών; Αλλ' ο άνομος ζυγός του τυράννου μάς εβάρυνεν όλους εστίσης... ουδέ διάκρισιν άλλην μεταξύ δυνατού και αδυνάτου, πτωχού και πλουσίου έκαμνε, πλήν ότι η μισαιοφόνος του μάχαιρα εθέριζε μάλιστα των δυνατών και πλουσίων τας κεφαλάς. Δύναμις και πλούτος χωρίς ελευθερίαν είναι κατάρα πλέον παρά ευλογία του Θεού· εις μόνα τα ελεύθερα έθνη εμπορεί να ευδαιμονήση ο πλούσιος και δυνατός, εάν μεταχειρισθή την δύναμιν και τον πλούτον εις την κοινήν των συμπολιτών ευδαιμονίαν, εάν ομονοή με τους συμπολίτας ως μ' αδελφούς, εάν υποτάσσεται μ' αυτούς εις τον ιερόν των νόμων ζυγόν, ζυγόν ελαφρόν ως τον ζυγόν του Χριστού· επειδή οι δίκαιοι νόμοι άλλο βάρος δεν επιβάλλουν παρά την ισονομίαν, ήγουν την προς αλλήλους αδελφικήν αγάπην, την οποίαν επιβάλλει και του Ευαγγελίου ο ζυγός...».*

Με ιδιαζόντως διδακτικό νουθετήριο λόγο ο Αδαμάντιος Κοραής επισημαίνει στους επαναστατημένους και μέχρι πρότινος υπόδουλους ραγιαδες Έλληνες ότι το αγαθό της ελευθερίας απαιτεί θυσίες και κυρίως την εκκοπή των τυραννικών και μισαδέλφων παθών, γράφοντας τα εξής: «...*Μην ελπίζωμεν καμμίαν ωφέλειαν από την πολιτικήν ελευθερίαν, εάν δεν ελευθερώσωμεν και τας ψυχάς μας από τα τυραννικά και μισάδελφα πάθη. Δεν αρκεί ότι ερρήξαμεν τας αλύσεις μας, αν δεν φροντίσωμεν να εξαλείψωμεν και τους οποίους αι αλύσεις μας αφήκασι μώλωπας. Δεν αρκεί ότι απετινάξαμεν τον ζυγόν του μιαινού τυράννου, αν δεν πλύνωμεν και τους ρύπους με τους οποίους εμίανε τας ψυχάς μας η τυραννία. Διά ποίαν αιτίαν, ερωτώ σας, φίλοι ομογενείς, επαναστάθητε κατά του τυράννου; Διά τι τον πολεμείτε; Διά τους αδικίας του· διότι είχε δύο ζύγια, δύο μέτρα άνισα, δύο νόμους ο άνομος, ένα διά τους ομοθρήσκους του, και άλλον δι' ημάς τους ασεβείς, ως ετόλμα να μας ονομάζει ο ασεβέστατος.*

Αν αυτή είναι η αιτία διά την οποίαν εχύσατε και χύνετε καθ' ημέραν το αίμα σας· αν σκοπόν άλλον δεν έχετε παρά να αρπάξετε μόνον τα άνισα και άδικα μέτρα από τας χείρας του τυράννου, διά να τα μεταχειρίζεσθε εσείς με την αυτήν ανισότητα προς αλλήλους, διά να υψώνεσθε ο ένας υπέρ τον άλλον, διά να καταδυναστεύη ο πλούσιος τον πτωχόν, ο δυνατός τον αδύνατον, και ο πανούργος τον απλούν και άκακον πολίτην...

Εάν λέγω τοιούτον έχετε σκοπόν, πιστεύσατέ με, αγαπητοί αδελφοί, ότι αδίκως εταράξατε και την ησυχίαν όλου του γένους μας... Αλλά τί λέγω ησυχίαν! Την ζωήν αυτήν

εγίνετε αυτοί να στερηθώσι τόσαι μυριάδες αθών ομογενών, όσους έσφαξαν και σφάζουν καθημέραν οι αιμοβόροι Τούρκοι. Των αμέτρων τούτων μυριάδων το αίμα δεν θέλει παύσειν να ζητή με κραυγάς οδυνηράς εκδίκησιν από τον Θεόν ενάντιόν σας, εάν εξώσθητε την ρομφαίαν, όχι διά να ελευθερώσετε την πατρίδα από την τυραννίαν, αλλά διά να γένητε σεις τύρρανοι, ή να γεννήσετε με τας διχονοίας σας κανένα τύραννον της πατρίδος...».

Ο Αδαμάντιος Κοραής αντιλαμβανόμενος την κρισιμότητα της καταστάσεως λόγω της διχονοίας και της φιλαρχίας των επαναστατημένων Ελλήνων, οι οποίοι ευρισκόμενοι σε εμφύλιο πόλεμο υποθήκευαν το μέλλον της πατρίδος, γράφει: *«...Βλέπετε πόσην δυσκολίαν δοκιμάζετε εις την ξερίζωσιν του παλαιού μας τυράννου. Αν αι διχονοιαί φυτεύσωσι κανέν' άλλον τύραννον μεταξύ σας, έχετε να δώσετε απολογίαν εις τον Θεόν, όχι μόνον δι' όσα αίματα αθών ομογενών μας εχύθησαν (ως έλεγα), άλλ' ότι αφήνετε και εις τους απογόνους σας κληρονομίαν πλέον αιματώδη, τον εμφύλιον πόλεμον · διότι αν οι απόγονοί σας βαρυμένοι από τον οποίον ετοιμάζετε εις αυτούς τύραννον, επιχειρήσωσι τον αφανισμόν του, τότε πλέον δεν έχουν να πολεμώσι Τούρκους, αλλά μέλλουν να σφάζωσι Γραικοί Γραικούς. Σπλαχνισθήτε , φίλοι αδελφοί, τους απογόνους σας μην αφήσετ' εις αυτούς τόσον ολέθριον κληρονομίαν · αλλά παραδώσετέ των την αποκτημένην με τα αίματά σας ελευθρίαν καθαράν από πάσαν πλεονεξίαν και ανισότητα...».*

Η βαρύτιμος επιστολή του Αδαμάντιου Κοραή περατούται με την συνετή και λελογισμένη προτροπή του προς τους επαναστατημένους Έλληνες να επιδείξουν την δέουσα ομόνοια και ομοφροσύνη ως Γένος ενωμένο και ομόψυχο ενώπιον της Ευρώπης προκειμένου να μην ανατρέψουν τις ευνοϊκές συνθήκες για την δικαίωση του εθνικοαπελευθρωτικού αγώνος τους υπέρ της πατρίδος. Γράφει δε χαρακτηριστικά τα εξής: *«Ενδέχεται να φοβούμαι χωρίς αιτίαν, και εύχομαι να είναι μάταιος ο φόβος μου · αλλά τοιαύτη φήμη διεδόθη εδώ περί της διχονοίας σας. Αν είναι αληθής, δείξατε εις τους Ευρωπαίους, με την εξής ομόνοιαν, ότι δεν εφάνητε μόνον ήρωες κατά των τυράννων, αλλά γνωρίζετε και τον ηρωϊσμόν της μετανοίας · αν είναι ψευδής, δείξατε και πάλιν, ότι συκοφαντείσθε από τους εχθρούς σας.*

Όπως αν είναι, συμφέρει και να στερεωθή και να κηρυχθή εις όλην την Ευρώπην, όσο δυνατόν εγγήγορα, η μεταξύ σας ομόνοια · συμφέρει διότι, χωρίς αυτήν, δεν θέλετε ποτέ δυνηθήναι να καταστήσετε πολιτείαν ισόνομον, και ακολούθως ελευθέραν, συμφέρει, ότι η ομόνοια θέλει σας προξενήσειν φίλους και προστάτες όλους τους Ηγεμόνας της Ευρώπης. Αυτοί εώς τώρα δεν εσυμφώνησαν ακόμη εις την περί της μελλούσης ημών καταστάσεως κρίσιν, φοβούμενοι μη μας αναγκάση η διχονοια να προσφύγωμεν εις ένα μόνον εξ αυτών, το οποίον κρίνουν ασύμφορον εις την παρούσαν της Ευρώπης κατάστασιν· εάν όμως πληροφορηθώσιν, ότι όχι μόνον ομονοούμεν, αλλά και αποφασίσαμεν να κυβερνώμεθα αυτόνομοι, μην αμφιβάλλετε ότι, όντες δίκαιοι και φιλόανθρωποι, θέλουν μετά χαράς μάς βοηθήσειν να αποδιώξωμεν ολότελα από την Ελλάδα τον τύραννον...ταύτα, φίλοι ομογενείς, ετόλμησα να σας γράψω αποβλέπων εις όχι κανέν' άλλο τέλος παρά της κοινής ημών πατρίδος την ευδαιμνίαν, την οποίαν εύχομαι από ψυχής εις όλον το ελληνικόν γένος».